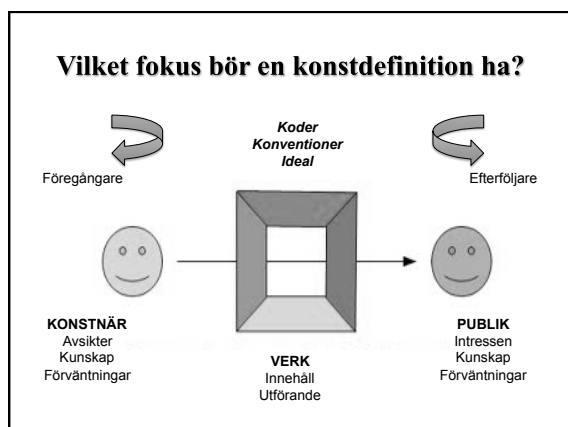

VAD ÄR KONST?

HUR SKULLE DU FÖRKLARA FÖR EN UTOMJORDING VAD KONST ÄR?

R.G. Collingwood
(1889-1943)

Ett klassiskt definitionsförsök

COLLINGWOODS EXPRESSIONISM

Collingwoods definition av "konst"

**KONST = FANTASIRIKT OCH ORDNAT
UTTRYCKANDE AV KÄNSLOR**

Uttrycket är välavvägt och under konstnärens kontroll

"Riktig" konst versus hantverk

- Riktig konst syftar *inte* till att väcka känslor hos mottagaren. Riktig konst skapas *inte* för något särskilt syfte och bruk.
- Artefakter som har ett specifikt syfte är inte konstverk utan hantverksprodukter: föremål med en bestämd funktion.
- Många hantverksprodukter kallas på ett felaktigt sätt för konst.

Oegentlig konst

UNDERHÅLLNINGSKONST

Artefakter som utformats för att roa och skänka förnöjelse

De flesta saker som kallas konst är i själva verket bara underhållning.

MAGISK KONST

Artefakter som utformats för att framkalla känslor som är nyttiga i samhällslivet, för plikt och moral.

Exempel: Patriotiska krigsmonument, religiösa sånger, bilder och berättelser

Problem för Collingwoods förslag

- ❖ Viss dunkelhet
- ❖ För vid definition
- ❖ För snäv definition
- ❖ "God konst" i stället för "konst"?

Shakespeares verk är inte konst...

Konst som öppet begrepp

Morris Weitz, "Teoriernas roll i estetiken" (1956)

Inspiration: den senare Wittgensteins idéer i *Filosofiska undersökningar* (1951)

"Konst" kan inte definieras

- Konsten har inget väsen, ingen inneboende essens
- Inte möjligt att framställa en väsens- eller realdefinition i termer av nödvändiga och tillräckliga villkor
- Varje definitionsförsök är godtyckligt – det stänger ett begrepp som har en öppen karaktär

Wittgenstein om spel

- Begreppet spel kan inte definieras – det är ett öppet begrepp
- Det finns många sorters spel – kortspel, brädspel, spel med en eller flera deltagare, spel där man kan vinna eller förlora etc
- Det finns ingen gemensam nämnare för alla spel

REPLIKNELSEN Begreppet spel är som ett rep. Många trådar av likhet mellan olika spel. Ingen enskild tråd löper igenom hela repet

Criss-cross and overlap

Dickies institutionella konstteori

George Dickie, född 1926

Art and the Aesthetic (1974)
The Art Circle (1984)
Art and Value (2001)

Dickies prospekt för en konstdefinition

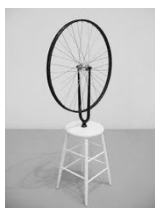

- ① **KONSTBEGREPPET KAN DEFINIERAS** - inga principiella hinder
- ② **SPRÅKBRUKSADEKVAT DEFINITION** - täcka allt (eller det mesta) som kallas "konst", förklara språkbruket
- ③ **KONST I ETT STÖRRE SOCIALT SAMMANHANG** - som går utöver konstverks uppvisade egenskaper och funktioner, konstnärers intentioner etc
- ④ **VÄRDEFRI DEFINITION** - "konst" i en rent klassificerande betydelse, inte "konst" i evaluativ betydelse (=god konst")

Den folkliga snabbversionen av den institutionella konstteorin

Om någon person – av det rätta slaget – säger att det är konst, så är det konst!

Den institutionella konstteorin, första versionen

Dickies definition av "konstverk"

Konstverk =

- 1) en artefakt
- 2) med en mängd aspekter som tilldelats statusen att vara kandidat till uppskattning av en eller flera personer som agerar på uppdrag av en social institution (konstvärlden)

Artefaktsvillkoret

- ❖ Artefakt = en av människan skapad produkt
- ❖ Att vara en artefakt är ett nödvändigt villkor för att vara ett konstverk
- ❖ En del konstverk, t.ex. *ready-mades* av Duchamp, är t.o.m. "dubbla artefakter". Konstnären väljer ut en redan existerande artefakt och gör om den till en konstartefakt genom att placera den i ett nytt sammanhang – objektet behöver inte förändras på något annat sätt.

Artefaktsvillkoret – problem 1

Hur kan naturföremål inordnas i definitionen? Exempel på konstverk som inte är vare sig skapade eller fysiskt modifierade av människor.

DICKIES SVAR Naturföremål, t.ex. drivved, kan "artefaktualiseras" av en konstnär utan fysisk bearbetning. Selektionen är en teoretisk bearbetning.

Artefaktsvillkoret – problem 2

Kan målningar gjorda av en schimpans vara konst? De är skapade produkter, men inte av människa.

DICKIES SVAR

Sådana målningar kan vara konst, men inte för att de är målningar. De är konstverk om de ställs ut, tolkas och diskuteras i konstvärlden.

Ytterligare ett fall av artefaktualisering och selektion utförd av människor.

Annars är schimpansmålningar som naturföremål!

”En mängd aspekter” ?

Alla egenskaper hos t.ex. en tavla är inte egenskaper hos konstverket.

Baksidan på *Mona Lisa*-tavlan är inte en del av konstverket *Mona Lisa*.
Inte heller ramen, eller slitaget.

Statustilldelningen

- Inga fixerade regler eller kriterier. Tilldelningen kan gå till hursomhelst.
- Att det är en status som tilldelas medför vissa rättigheter och skyldigheter, t.ex. kopplade till upphovsrätt, ansvarsfull hantering av kritiker och forskare när de beskriver, tolkar och bedömer verket etc.

Statusen: *Kandidat till uppskattning*

Innebär att artefakten presenteras som ett **möjligt föremål för uppskattning**.

OBS!

Innebär **inte** att artefakten de facto kommer att uppskattas. Det finns både konst som blir uppskattad och konst som inte uppskattas

Person/er som utdelar statusen

- Oftast är det konstnären själv som agerar.
- I specialfall, t.ex. när konstnären har avlidit innan verket har presenterats (Kafkas manuskript i skrivbordslådan), kan andra personer agera – förläggare, gallerister etc.

Konstvärlden som social institution

Konstvärlden är en informell social praktik med:

- Löst definierade roller - konstnär, författare, kritiker
- Tilldragelser - premiär, debut, vernissage
- Frivilliga utbildningar - Konstfack etc

Konstvärlden förändras och utvecklas ständigt och det finns inga på förhand givna regler för hur det skall gå till (t.ex. en grundlag).

Konstvärlden som institution påminner mera om midsommarfirande än om domstolsväsendet.

Kritik mot Dickie

1

DEFINITIONEN ÄR CIRKULÄR

- "Konstverk" definieras i termer av "konstvärld"
- Konstvärlden beskrivs sedan med hänvisning till personer och system som hanterar konstverk.

DICKIES SVAR

- Ja, definitionen är cirkulär.
- Men det är ingen ond cirkel, utan en godartad cirkel.
- Mycket information förmedlas innan cirkeln är sluten.

Kritik mot Dickie

2

KONSTEN FANNS FÖRE
KONSTVÄRLDEN

- Konstvärldens existens förutsätter att det finns konstverk.
- Konsten är primär, konstvärlden sekundär – inte tvärtom.

DICKIES SVAR

- Det är inte sant att det fanns konstverk innan det fanns en konstvärld.
- Det fanns målningar, berättelser, sånger etc, men inte **konst**.
- Konstverk är produkter inom ramen för en social praktik som långsamt utvecklats under mänsklighetens historia.

Kritik mot Dickie 3

KONSTVÄRLDEN SÄGS VARA EN INFORMELL INSTITUTION, MEN BESKRIVS MED ETT SPRÅK SOM PASSAR BÄTTRE FÖR FORMELLA INSTITUTIONER, OCH DET ÄR VILSELEDANDE.

- "Statustilldelning", "på uppdrag av"
- Är det rimligt att tala om statustilldelning när det finns regler för hur det får gå till, och när försök till statustilldelning inte kan misslyckas?

**DICKIE
GODTAR
KRITIKEN**

Formulerar en ny version av sin institutionalism.

INSTITUTIONALISMEN

- Dickie överger **den rena institutionalismen**, enligt vilken X blir Y genom en procedur då status tilldelas (**proceduralism**).

- Han övergår till en sorts **praxis-institutionalism**: roller, praktik, ramverk.

Den nya versionen

- Begreppet "konstverk" ingår i en familj eller krets av begrepp som samtliga definieras i termer av varandra.
- Dessa begrepp kan bara förstås med hänvisning till varandra.
- De är "böjda begrepp" (*inflected concepts*) som faller tillbaka på och lutar sig mot varandra i ett ömsesidigt beroende.

Konstcirkeln – definition av "konstverk"

- ① Ett **konstverk** är en artefakt av ett slag som skapas för att presenteras för en konstvärldspublik.
- ② En **konstnär** är en person som deltar med förståelse i skapandet av ett konstverk.
- ③ En **publik** är en mängd personer som i någon grad är förberedda för att förstå ett objekt som presenteras för dem.
- ④ **Konstvärlden** är totaliteten av alla konstvärldssystem.
- ⑤ Ett **konstvärldssystem** är ett ramverk för en konstnärs presentation av ett konstverk för en konstvärldspublik.